

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин
та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
КОНТЕКСТ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

освітня програма: Міжнародна і європейська економічна інтеграція

вид дисципліни: вибіркова

факультет: міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Макачук Катерина, к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних імені Артура Голікова

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Надія КАЗАКОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини другого (магістерського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проєктної групи) д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Ігор МАТЮШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Стратегія регіонального розвитку: європейський контекст» складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародна і європейська економічна інтеграція» підготовки магістра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Стратегія регіонального розвитку: європейський контекст» є визначення ролі та значення регіональної політики у підйомі продуктивних сил країни та їх окремих адміністративно-територіальних утворень в умовах інтернаціоналізації господарської діяльності та глобалізаційних процесів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	

1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	-
Самостійна робота	
84 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних **результатів**:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин, міжнародної та європейської економічної інтеграції за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН12. Визначати гео економічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методичні засади регіональної політики.

Сутність державної регіональної політики (ДРП). Наукове та офіційно- державне визначення ДРП. Рівні здійснення ДРП. Цілі й завдання ДРП. Регіон: різні трактування терміну. Об'єкти, предмет, суб'єкти та носії інтересів ДРП. Механізм, інструменти та інститути ДРП. Принципи ДРП.

Поняття регіонального управління. Класифікація цілей

регіонального управління. Моделі регіонального управління: централізована, англо-американська, європейська змішана елітна, європейська змішана із розподіленою ієрархією управління. Функції регіонального управління.

Види регіональної політики (економічна, соціальна, демографічна, екістична, екологічна, науково-технічна).

Регіональна наука і регіональний аналіз. Методи дослідження регіонального розвитку. Системний підхід. Поняття про територіальну (регіональну) соціально-економічну систему. Економіко-математичні методи обробки інформації та моделювання. Картографічний метод. Програмно-цільовий метод. Методи експертних оцінок. Методи збору первинної інформації.

Регіональна економіка. Регіональний маркетинг.

Наукові школи просторової організації продуктивних сил: німецька, французька, голландська та шведська, англосаксонська, радянська, українська.

Теорії регіонального розвитку. Теорія сільськогосподарського штандорту Й. Тюнена. Теорія штандорту промисловості В. Лаунхардта і А. Вебера. Теорія центральних місць В. Кристаллера і А. Льоша. Теорія “полісів розвитку” і “центрів росту” Ф. Перру і Ж. Будівля. Теорія економічних потенціалів У. Рейлі і Дж. Стюарта. Теорія регіонального міжгалузевого балансу “витрати-випуск” В. Леонтьєва. Теорія територіально-виробничих комплексів М.М. Колосовського і промислових кластерів М. Портера. Теорія економічного районування. Поняття про економічний район. Типи економічних районів.

Тема 2. Регіональний розвиток і його діагностика.

Сутність регіонального розвитку. Стратегія та концепція регіонального розвитку. Прогнозування регіонального розвитку. Моделі регіонального економічного розвитку. Концепція сталого розвитку. Римський клуб.

Градація економічного розвитку регіонів. Регіональна діагностика. Оцінювання факторів розвитку регіону.

Оцінювання географічного положення. Економіко-географічне положення. Поняття інтегрального і компонентного економіко-географічного положення. Критерії оцінювання економіко-географічного положення. Геополітичне положення. Розрахунок коефіцієнтів ієрархічності як метод оцінювання географічного положення.

Оцінювання природно-ресурсного потенціалу. Поняття природно-ресурсного потенціалу. Компоненти інтегрального природно-ресурсного потенціалу. Економічне оцінювання територіального комплексу природних ресурсів.

Оцінювання демографічного потенціалу. Розрахунок

демографічних коефіцієнтів. Коефіцієнти швидкості зміни (руху) населення й інтенсивності демографічних процесів. Структурні коефіцієнти. Демографічний прогноз.

Оцінювання виробничих факторів розвитку. Галузева структура регіону. Коефіцієнти спеціалізації (локалізації) виробництва. Коефіцієнти галузевої концентрації і диверсифікації виробництва. Коефіцієнти вивозу, ввозу і товарообміну. Територіальна структура регіону. Територіально-виробничі комплекси регіону. Оцінювання виробничого потенціалу регіону.

Оцінювання соціальних факторів розвитку. Зведені показники рівня життя і соціального захисту населення. Система показників споживання товарів і послуг. Показники розвитку матеріальної бази соціальної сфери – житлово- комунального господарства, освіти і культури, охорони здоров'я.

Оцінювання рівня соціально-економічного розвитку регіону. Основні показники соціально-економічного розвитку регіону. ВВП регіону і валовий регіональний продукт (ВРП). Синтетичний зважений індекс рівня економічного розвитку регіону.

Тема 3. Регіональна політика Європейського Союзу.

Концепція «Європа регіонів». Європейська хартія місцевого самоврядування як нормативно-правова база регіональної політики.

Регіональні відміни у розвитку країн ЄС. Класифікування регіонів ЄС за ознакою соціально-економічного розвитку. Засади регіональної політики ЄС і пріоритети регіонального розвитку. Базові принципи політики регіонального розвитку ЄС. Основні структурні фонди як інститути реалізації регіональної політики ЄС. Моніторинг регіональної політики ЄС.

Тема 4. Транскордонне співробітництво як специфічна сфера міжнародних економічних відносин і складова регіонального розвитку.

Поняття транскордонного співробітництва. Європейська рамкова конвенція з прикордонного співробітництва територіальних громад і властей. Досвід її реалізації у транскордонному співробітництві країн ЄС. Транскордонні регіони. Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва і інструмент вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку прикордонних територій. Єврорегіональні групи транскордонного співробітництва. Транскордонне співробітництво регіонів України.

Тема 5. Регіональні відміни у соціально-економічному розвитку України у порівнянні з країнами ЄС. Концепція та стратегія регіонального розвитку України (у контексті порівняльного аналізу з країнами ЄС).

Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України. Відмінності в економічній та соціальній складовій регіонального розвитку. Порівняльний аналіз з регіональними відмінами соціально-економічного розвитку країн ЄС. Сукупний ресурсний потенціал економічних районів та регіонів України. Регіональні відміни у демографічній ситуації. Концепція та стратегія регіонального розвитку України в контексті порівняльного аналізу з країнами ЄС. Принцип децентралізації в державній регіональній політиці європейський досвід і реалії України. Харківська область як провідний регіон соціально-економічного розвитку України. Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Теоретико-методичні засади регіональної політики.	25	6	4			18
Тема 2. Регіональний розвиток і його діагностика.	25	6	2			18
Тема 3. Регіональна політика Європейського Союзу.	20	4	2			16
Тема 4. Транскордонне співробітництво як специфічна сфера міжнародних економічних відносин і складова регіонального розвитку.	25	4	2			16

Тема 5. Регіональні відміни у соціально-економічному розвитку України у порівнянні з країнами ЄС. Концепція та стратегія регіонального розвитку України (у контексті порівняльного аналізу з країнами ЄС)	25	4	2			16
<i>Усього годин</i>	<i>120</i>	<i>24</i>	<i>12</i>			<i>84</i>

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методичні засади регіональної політики.	4
2	Регіональний розвиток і його діагностика.	2
3	Регіональна політика Європейського Союзу.	2
4	Транскордонне співробітництво як специфічна сфера міжнародних економічних відносин і складова регіонального розвитку.	2
5	Регіональні відмінності у соціально-економічному розвитку України у порівнянні з країнами ЄС. Концепція та стратегія регіонального розвитку України (у контексті порівняльного аналізу з країнами ЄС)	2
	Разом	12

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Денна
1	Опрацювання матеріалів за темою «Теоретико-методичні засади регіональної політики». Сутність державної регіональної політики (ДРП). Наукові школи просторової організації продуктивних сил: німецька, французька, голландська та шведська, англосаксонська, радянська, українська. Запропоновані цими школами теорії регіонального розвитку. Регіональна наука і регіональний аналіз.	18
2	Опрацювання матеріалів за темою «Регіональний розвиток і його діагностика». Сутність регіонального розвитку. Поняття стратегії регіонального розвитку. Моделі регіонального економічного розвитку. Концепція сталого розвитку. Градація економічного розвитку регіонів. Регіональна діагностика. Оцінювання факторів розвитку регіону. Оцінювання рівня соціально-економічного розвитку регіону. Валовий регіональний продукт (ВРП).	18
3	Опрацювання матеріалів за темою «Регіональна політика Європейського Союзу». Концепція «Європа регіонів». Європейська Хартія місцевого самоврядування. Регіональні відмінності у розвитку країн ЄС. Класифікування регіонів ЄС за ознакою соціально- економічного розвитку. Засади регіональної політики ЄС і пріоритети регіонального розвитку.	16

4	Опрацювання матеріалів за темою «Транскордонне співробітництво як специфічна сфера міжнародних економічних відносин і складова регіонального розвитку». Історія виникнення транскордонного співробітництва. Європейська рамкова Конвенція з прикордонного співробітництва територіальних громад і властей. Досвід її реалізації у транскордонному співробітництві країн ЄС. Транскордонні регіони. Транскордонне співробітництво України.	16
5	Опрацювання матеріалів за темою «Регіональні відміни у соціально-економічному розвитку України у порівнянні з країнами ЄС. Концепція та стратегія регіонального розвитку України (у контексті порівняльного аналізу з країнами ЄС)». Демографічна політика, методи її моніторингу. Науково-технічна політика, форми територіальної організації (технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори та ін.). Економічні райони України, їх народногосподарська спеціалізація та участь у географічному поділі праці. Донорські та дотаційні регіони, проблеми подолання соціально-економічної диференціації.	16
	Разом	84

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

У навчальному процесі використовується комплекс методів навчання, до якого входять: лекції, групова робота, бесіди, тестування, проведення дискусій з обговорення різноманітних ділових ситуацій, робота з літературою, самостійна робота, індивідуальні заняття, консультації, виконання контрольних завдань.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Стратегія регіонального розвитку: європейський контекст» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, у формі виступів студентів, у формі тестування тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- поточні контрольні роботи;

- виконання творчих завдань.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією програмою дисципліни «Стратегія регіонального розвитку: європейський контекст».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100. Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену у 2-му семестрі для денної форми. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 б..

Екзаменаційне завдання складається з 40 тестових завдань.

8. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни:

Поточний контроль – 60 балів, з них активна робота та виступи на семінарських заняттях – 45 балів, виконання тестових завдань (поточне тестування) та/або поточної контрольної роботи – 15 балів. Підсумковий контроль (іспит) – 40 балів. Для допуску до складання підсумкового екзамену здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	Тест	Разом	40 (мінімум – 20)	100
10	10	10	10	5	15	60 (мінімум – 30)		

T1, T2 ... – теми.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю
2 семестр (іспит)
Денна форма навчання
Час виконання - 60-90 хвилин
Тести – 40 балів (40 тестових завдань x1)

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література Основна література:

1. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_106

2. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/994_036

3. Декларація щодо регіоналізму в Європі [Електронний документ] – Режим доступу: http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/DeclarationRegionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE%5B1%5D.pdf

4. Конституція України [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

5. Закон України «Про засади державної регіональної політики»: [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

6. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

7. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів»: [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

8. Закон України «Про транскордонне співробітництво» [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>

9. Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 20.

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та євро регіонів» // Офіційний вісник

України.

– 2002. – № 18. – С. 171–176.

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки» [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» [Електронний документ] // Портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

13. Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки [Електронний документ]. – Режим доступу:

<https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>

14. Регіональна економіка та природокористування: Навч. посібник / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз / За ред. А.П. Голікова – 2-е вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 352 с.

17. Регіональна політика Європейського Союзу [Електронний ресурс]: підручник / [за ред. В. Чужикова]. – К.: КНЕУ, 2016. – 495 с. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/19806/1/rehional_%20polit.pdf

18. Зінь Е.А. Регіональна економіка [Електронний ресурс]. URL: https://pidru4niki.com/1584072021440/rps/regionalna_ekonomika

19. Уманцев Ю., Міняйло О., Косик В. Механізм економічної політики: навчальний посібник [Електронний ресурс]. URL: https://pidru4niki.com/1584072033496/ekonomika/mehanizm_ekonomichnoyi_politiki

20. Державне та регіональне управління: підручник / за заг.ред. Є.Г. Карташова [Електронний ресурс]. URL: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/struktura/kaf_upravl_proekt/material/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6_%D1%82%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD_%D1%83%D0%BF%D1%80_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%88%D0%BE%D0%B2_%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_2019.pdf

21. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого [Електронний ресурс]. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Regionalne-upravlinnya-2014.pdf>

22. П. В. Круш, О. О. Кожемяченко Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: навчальний посібник [Електронний ресурс]. URL: https://pidru4niki.com/18541109/ekonomika/natsionalna_ekonomika

23. Тодосійчук . В.Л Регіональна економіка: підручник [Електронний ресурс]. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/2249.pdf>

24. Регіональна економіка: навчальний посібник / за ред. Качана Є.П. [Електронний ресурс]. URL: https://pidru4niki.com/1963051138531/gps/regionalna_ekonomika

Допоміжна література:

1. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія / за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 472 с.
2. Глобальні проблеми сучасності : підручник / [кол. авт.]; за ред. В. С. Бакірова, А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 632 с.
3. Голіков А. Використання теорії центральних місць з метою вдосконалення адміністративно-територіального устрою Харківської області / А. Голіков, П. Черномаз // Часопис соціально-економічної географії: Зб. наук. праць. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – Вип. 24. – С. 47-55.
4. Голіков А. П. Економіка України: навч. посіб. / А. П. Голіков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К. : Знання, 2009. – 286 с.
5. Голіков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2006. – 144 с.
6. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 464 с.
7. Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції з прикордонного співробітництва територіальних громад і властей: [Електронний документ] // Офіційний сайт Ради Європи. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680084827>
8. Світова економіка: підручник / За ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
9. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія / кол. авт.; за ред. А. П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 316 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coe.int>
4. Сайт Європейської мережі спостереження за просторовим плануванням ESPON (European Spatial Planning Observation Network) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.espon.eu/>

5. Журнал «Стратегія розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://regionet.org.ua/ua/Magazine_1419.html#page_title

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах військових дій РФ на території України освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5954>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі здійснення військової агресії РФ на території України студентам денної форми навчання надається можливість скласти **іспит в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Стратегія регіонального розвитку: європейський контекст», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5954>